

2. דירת קבע בסוכה שהיא גבוהה למעלה מכ' אמה

1. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף ב עמוד א – עמוד ב

תנן התם: מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה - ימעט, רבי יהודה אומר: אינו צריך. מאי שנא גבי סוכה דתני פסולה, ומאי שנא גבי מבוי דתני תקנתא? - סוכה דאורייתא - תני פסולה, מבוי דרבנן - תני תקנתא. ואיבעית אימא: בדאורייתא נמי תני תקנתא. מיהו, סוכה (דנפיש מילתה) + מסורת הש"ס: [דנפישין מיליה] + - פסיק ותני פסולה, מבוי דלא נפיש מיליה - תני תקנתא. מנא הני מילי? אמר רבה: דאמר קרא למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל, עד עשרים אמה - אדם יודע שהוא דר בסוכה, למעלה מעשרים אמה - אין אדם יודע שדר בסוכה, משום דלא שלטא בה עינא. רבי זירא אמר: מהכא וסכה תהיה לצל יומם מחרב, עד עשרים אמה - אדם יושב בצל סוכה, למעלה מעשרים אמה - אין אדם יושב בצל סוכה, אלא בצל דפנות. אמר ליה אביי: אלא מעתה, העושה סוכתו בעשתרות קרנים, הכי נמי דלא הוי סוכה? - אמר ליה: התם, דל עשתרות קרנים - איכא צל סוכה, הכא דל דפנות - ליכא צל סוכה. ורבא אמר: מהכא בסכת תשבו שבעת ימים. אמרה תורה: כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת עראי. עד עשרים אמה - אדם עושה דירתו דירת עראי, למעלה מעשרים אמה - אין אדם עושה דירתו דירת עראי, אלא דירת קבע. אמר ליה אביי: אלא מעתה, עשה מחיצות של ברזל וסיכך על גבן - הכי נמי דלא הוי סוכה? - אמר ליה, הכי קאמינא לך: עד עשרים אמה, דאדם עושה דירתו דירת עראי, כי עביד ליה דירת עראי, כי עביד ליה דירת קבע - נמי נפיק. למעלה מעשרים אמה, דאדם עושה דירתו דירת קבע, כי עביד ליה דירת עראי - נמי לא נפיק. כולהו כרבה לא אמרי - ההוא ידיעה לדורות היא. כרבי זירא נמי לא אמרי - ההוא לימות המשיח הוא דכתיב. ורבי זירא: אם כן לימא קרא וחפה תהיה לצל יומם, ומאי וסכה תהיה לצל יומם - שמעת מינה תרתי. כרבא נמי לא אמרי - משום קושיא דאביי. כמאן אזלא הא דאמר רבי יאשיה אמר רב: מחלוקת בשאין דפנות מגיעות לסכך, אבל דפנות מגיעות לסכך - אפילו למעלה מעשרים אמה כשרה. כמאן - כרבה, דאמר: משום דלא שלטא בה עינא, וכיון דדפנות מגיעות לסכך - משלט שלטא בה עינא. כמאן אזלא הא דאמר רב הונא אמר רב: מחלוקת בשאין בה אלא ארבע אמות על ארבע אמות, אבל יש בה יותר מארבע אמות על ארבע אמות - אפילו למעלה מעשרים אמה כשרה. כמאן - כרבי זירא, דאמר: משום צל הוא, וכיון דרויחא - איכא צל סוכה. כמאן אזלא הא דאמר רב חנן בר רבה אמר רב: מחלוקת בשאינה מחזקת אלא כדי ראשו ורובו ושולחנו, אבל מחזקת יותר מכדי ראשו ורובו ושולחנו - אפילו למעלה מעשרים אמה כשרה. כמאן? דלא כחד. בשלמא דרבי יאשיה פליגא אדרב הונא ורב חנן בר רבה, דאינהו קאי יהבי שעורא במשכא, ואיהו לא קאי יהיב שעורא במשכא. אלא רב הונא ורב חנן בר רבה, נימא בהכשר סוכה קמיפלגי; דמר סבר: הכשר סוכה בארבע אמות, ומר סבר: הכשר סוכה במחזקת ראשו ורובו ושולחנו? - לא, דכולי עלמא הכשר סוכה ראשו ורובו ושולחנו. והכא בהא קמיפלגי; דמר סבר: במחזקת ראשו ורובו ושולחנו פליגי, אבל יותר מראשו ורובו ושולחנו - דברי הכל כשרה. ומר סבר: מראשו ורובו ושולחנו עד ארבע אמות פליגי, אבל יותר מארבע אמות - דברי הכל כשרה

2. תוספות מסכת סוכה דף ב עמוד ב ד"ה כמאן

כמאן דלא כחד - ודברי רב חנן בר רבה צריכה טעמא ויש מפרשים משום דהוה ליה לול של תרנגולין כיון דגביהה וקטינה כולי האי אבל מחזקת טפי מכדי ראשו נפקא מכלל לול של תרנגולין לאקרויי סוכה הכי גר"ח.

3. תוספות מסכת סוכה דף ב עמוד א ד"ה כי עביד

כי עביד ליה דירת קבע שפיר דמי - דאע"ג דיש לפרש קרא בדירה שאינה ראויה אלא לשבעה למעוטי קבע משמע ליה קרא דאתא לשיעורא לאורויי לך מדת גובהה כלו' בסוכה שאפשר לעשות עראי וא"ת וכיון דלא חיישינן אלא שתהא ראויה לעשותה עראי ואף על פי שעושה אותה קבע א"כ אמאי אמר (תענית דף ב.) גשמים סימן קללה בהג והלא יכול לקבוע הנסרים במסמרים שלא ירדו גשמים בסוכה ואפילו תימצו לומר דאסור משום גזרת תקרה כי היכי דאמר לקמן בפירקין (דף יד.) גבי פלוגתא דר"מ ורבי יהודה דמסככינן בנסרין דאי מכשרת בהו אתי למימר מה לי לסכך בזה מה לי לישב תחת תקרת ביתי וביתו ודאי פסול מדאורייתא דסוכה אמר רחמנא ולא ביתו של כל ימות השנה מ"מ כיון דלא אסור אלא מדרבנן לא שייכא למימר שהגשמים סימן קללה וי"ל דנהי דלא חיישינן בדפנות אי עביד להו קבע מ"מ בסככה שעיקר הסוכה על שם הסכך לא מיתכשרה עד דעביד לה עראי ומה"ט נמי ניחא לרבי זירא דדריש מדכתי'

וסוכה תהיה לצל הא כתי' נמי מזרם וממטר וניבעי נמי שלא ירדו גשמים לתוכה אלא ודאי משום דבעינן סככה עראי וא"כ הוה ליה קבע.

4. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף ח עמוד ב

תנו רבנן: גנב"ך; סוכת גוים, סוכת נשים, סוכת בהמה, סוכת כותים, סוכה מכל מקום - כשרה, ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה. מאי כהלכתה? - אמר רב חסדא: והוא שעשאה לצל סוכה

5. רש"י מסכת סוכה דף ח עמוד ב ד"ה אמר רב חסדא

אמר רב חסדא - האי כהלכתה דקאמר - הוא שמסוככת יפה, דמוכחא מלתא שעשייתה הראשונה לצל היתה ולא לצניעות בעלמא, דאף על גב דסוכה לשם חג לא בעינן - לשם סוכה בעינן, ולצל הוא דמיקריא סוכה, שסוככת מן החורב.

6. רא"ש מסכת סוכה פרק א סימן יב

ת"ר סוכת נכרים נשים בהמה כותים סוכה מ"מ כשרה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה אמר רב חסדא והוא שעשאה לצל להתלונן תחתיה מחורב וממטר. אבל לצניעותא בעלמא אין שם סוכה עליה. ורבינו תם פי' שעשאה לצל ולא מעובה להגן מן המטר

7. ר"ן על הרי"ף מסכת סוכה דף א עמוד א ד"ה רבא

ונ"ל דמשום הכי משמע לן הכי לפי שאי אפשר לומר שהתורה תצוה מה שאי אפשר לעמוד עליו דבאיזה דבר נשער אם הבנין ראוי לשבעה בלבד או ליותר מכן משום הכי משמע לן דבשעור שאפשר שיעשה בו דירת עראי תליא מילתא:

8. חידושי הרישב"א מסכת סוכה דף ב עמוד א ד"ה א"ל אביי

א"ל אביי אלא מעתה עשה מחיצות של ברזל וסכך על גבן הכי נמי דלא הויה סוכה א"ל הכי קאמינא לך עד עשרים אמה דאדם עושה דירתו עראי כי עביד ליה דירת קבע נפיק למעלה מעשרים כו'. פירשו בתוספות דאביי סבר דאם איתא דקרא אתא לאשמועינן דבעינן סוכה דירת עראי הוה לן למימר דתהוי ממש סוכת עראי ונפסול אותה כשהיא בנין חזק ואמאי מכשרינן לה כשהיא בנין חזק, ורבא אהדר ליה דכל היכא דהוי שיעור דחזי לעראי בדרך בני אדם אין עראי מעכב ואפילו עשאה קבע כשרה, ואין לפוסלה אלא קבע וא"ל לעשותה עראי והיינו למעלה מעשרים וקאתי עליה מדר' זירא דקאמר כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאינו ראוי לבילה מעכבת בו, והכא נמי למטה מעשרים שראוי לעראי אין עראי מעכב ואפילו קבע כשרה למעלה מעשרים שאינו ראוי לעראי עראי מעכב והרי א"ל לעשותה עראי, וזה לפי דעתם שכתבנו למעלה, דאי לא כי עביד לה עראי מיהת למעלה מעשרים ליתכשר דבמקום שהבילה מעכבת נכשרת היא בבילה, ולא נהירא חדא דכל היכא דמייתי תלמודא מידי מדר' זירא בהדיא קאמר כדר' זירא, ותו דאפילו תימא דאביי לא אודי בפירוקא דרבא משום דלית ליה דר' זירא הוה ליה לר' זירא גופיה לאודויי ביה והיכי אמרינן בסמוך כולהו כרבא לא אמרי משום קושיא דאביי דהא פרקיה רבא לההיא קושיא אליבא דר' זירא. והנכון דאביי סבר דאם איתא דקרא אתא לאשמועינן דבעינן סוכת עראי הוה לן למקפד דלא תהוי לעולם אלא עראי, ורבא תריץ ליה דליכא במשמעותא דקרא שתהא הסוכה עראי מדלא כתיב הכי בהדיא אלא שרמז הכתוב שיהא שיעורה ראוי לבנין עראי על דרך העולם וכל שראויה להיות עראי אף על פי שהיא קבע כשרה וכל שאין שיעורה ראוי לבנין עראי אפילו עשאה עראי פסולה, וזו שיטת רש"י ז"ל

9. רי"ף מסכת סוכה דף א עמוד א – עמוד ב

איכא מאן דאמר הילכתא כרבא דהא [שבת כ"ב ע"א] כל מילי כרב עביד ואנן מסתברא לן דהלכתא כרבא דקיימא לן סוכה דירת עראי בעינן ורבי יהודה דמכשיר סבירא ליה דסוכה דירת קבע בעינן ולית הלכתא כוותיה ואי הוה דפנות מגיעות לסכך כל שכן דהויה ליה דירת קבע ועוד דהא סוגיין בענין סוכה על גבי סוכה כוותיה דרבא שייכא

10. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף ז עמוד ב

אמר אביי: רבי, ורבי יאשיהו. ורבי יהודה, ורבי שמעון ורבן גמליאל, ובית שמאי ורבי אליעזר, ואחרים, כולו סבירא להו: סוכה דירת קבע בעינן... רבי יהודה - דתנן: סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה - פסולה, רבי יהודה מכשיר.

11. המאור הקטן מסכת סוכה דף א עמוד א ד"ה כתב הרי"ף

כתב הרי"ף ז"ל אנן מסתברא לן כרבא דקי"ל סוכה דירת עראי בעינן ור' יהודה מכשיר דס"ל סוכה דירת קבע בעינן ולית הלכתא כוותיה יש שמתמיהין על הרי"ף מה ראה לפסוק דלא כר' יהודה בין בגובה סוכה בין בישן תחת המטה בסוכה בין בישן בכילה בסוכה משום דקשיא להו הא דדרש רבה בר רב הונא מותר לישן בכילה בסוכה אף על פי שיש לה גג ואף על פי שגבוה י' ואוקימנא כר' יהודה דאמר סוכה דירת קבע בעינן ולא אתי אהל עראי ומבטל אהל קבע ונראה להם לסמוך על ההיא דרבא משום דאמרי' עלה ולימא הלכה כר' יהודה אלמא סמכי' עלה כמאן דאפסיקא בהדיא הלכתא כר' יהודה ול"נ כדברי הרי"ף ז"ל וההיא דדרש רבה בר רב הונא דחוויה היא מההיא עובדא דאביי דאשכחיה לרב יוסף דגאני בכילת חתנים בסוכה וכן מדאיצטריכא ליה לרב יוסף למדחייה למתני' ולמיסמך אברייתא אלמא ליתא לדר' יהודה כל עיקר דאילו איתא לדר' יהודה אפי' בכילה שיש לה גג היה יכול לישן ואף על גב שגבוה י' וכ"ש בכילת חתנים שאין לה גג ולא הוצרך לומר שיפועי אהלים לאו כאהלים דמו אלא ודאי דלית ליה דר' יהודה ועוד רבא דהוא בתרא דשרא ליה לרב אחא ברדלא למיגנא בכילה בסוכה משום בקי דשמעית מינה דאי לאו משום בקי אסור ליה למיגנא בכילה בסוכה אלמא ליתא לדר' יהודה ומדרש רב נתן בר מניומי משמיה דרבא נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה וכמבוי שמעת מינה נמי דליתא לדר"י ובכל מקום קי"ל מעשה רב ועובדא דרבא ושמעתי עדיפי למסמך עלייהו דיחיד במקום רבים מדחיא בכל מקום הלכך מדחינן ליה ההיא דדרש רבה בר רב הונא ולא סמכינן עלה ובודאי דטעמיה דרבא בפירושא דמתני' עדיף משום דבתרא הוא ואפי' אביי דאקשיה עליה הא קבליה לטעמיה מדאשכחן ליה לאביי דאמר רבי ור' יאשיהו ור' יהודה וכו' כולוהו ס"ל סוכה דירת קבע בעינן ומינה שמעת דטעמייהו דרבנן משום דבעינן סוכה דירת עראי ואף על גב דחשו לה רבנן לקושיא דאביי כדאמרי' כולוהו כרבא לא אמרו משום קושיא דאביי כיון דאשכחן ליה לאביי גופיה דהוא מריה דקושיא דקבליה לטעמיה דרבא כדאמרי' הלכך דרבא עדיף ועלה סמכינן אבל מ"ש הרי"ף ז"ל דסוגיין בעינן סוכה על גבי סוכה כוותיה דרבא הוא דלא איתחזוורא לן שפיר ממאי קא מסתייע רבא מההוא סוגיא אי משום דא"ר ירמיה פעמים ששתיהן כשרות פעמים ששתיהן פסולות וכו' ולא חלק בין שדפנות מגיעות לסכך לשאין מגיעות הא לא סייעתא הוא דלא מעייל ר' ירמיה נפשיה בפלוגתיה דאמוראי דמפרשי לה למתני' כל חד וחד כטעמיה.

12. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף ט עמוד ב

משנה. העושה סוכתו תחת האילן - כאילו עשאה בתוך הבית. סוכה על גבי סוכה - העליונה כשרה והתחתונה פסולה. רבי יהודה אומר: אם אין דירין בעליונה - התחתונה כשרה.

13. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף י עמוד א

תנן, רבי יהודה אומר: אם אין דירין בעליונה - התחתונה כשרה. מאי אין דירין? אילימא דירין ממש - אטו דירין קא גרמי? אלא לאו - מאי אין דירין - כל שאינה ראויה לדירה, והיכי דמי - דלא גבוה עשרה, מכלל דתנא קמא סבר אף על פי שאינה ראויה לדירה - פסולה! - כי אתא רב דימי אמר, אמרי במערבא: אם אין התחתונה יכולה לקבל כרים וכסתות של עליונה - התחתונה כשרה. מכלל דתנא קמא סבר אף על פי שאינה ראויה לקבל - פסולה? - איכא בינייהו דיכולה לקבל על ידי הדחק.

14. מלחמת ה' מסכת סוכה דף א עמוד ב

והטעם הב' שנתעלם מן העין דהא בעינן סוכה על גבי סוכה מסקנא דסוגיין לר' יהודה בעינן שתהא עליונה גבוהה י' ושתהא תחתונה ראויה לקבל כרים וכסתות של עליונה שלא ע"י הדחק ובודאי בטעמא דרבא שייכא לדר' יהודה דירת קבע בעינן וכל דהויא דירת עראי לא שמה סוכה ולא מיפסלא תחתונה משום סוכה תחת סוכה הלכך מסתברא ודאי דבהא נמי פלוגתייהו בדירת עראי ור' יהודה לטעמיה ורבנן לטעמייהו: